List 33. **NOVICE** Tečaj LIX.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 16. avgusta 1901.

Politični oddelek.

Žalosten oklic.

Osrednji volilni odbor katoliško-narodne stranke je v sobotnem „Slovencu“ obelodanil svoj manifest, s katerim pozivlja slovensko ljudstvo na Kranjskem, naj pri prihodnjih deželnozborskih volitvah pošlje v deželni zbor same pristaše katoliško narodne stranke.

Nič na svetu ni bolj naravno, kakor da politične stranke skušajo dobiti krmilo v roke. Stranke obstoje v ta namen, da skušajo uveljaviti svoja načela, svoj program, kar zamore jo storiti, če dobe absolutno večino v kakem parlamentarnem zastopu ali, ako to ni mogoče, da sklenejo s kako drugo stranko kompromis. Tako je po vsem svetu in tako je tudi pri nas.

Volitve dajo strankam priliko dobiti krmilo v roke in volilni oklici imajo namen, pred očiti volilcem najvažnejše težnje posamičnih strank, jim predstaviti tiste poglavitne programatične točke, katerih izvršitev se postavlja v prvo vrsto in določiti stališče strank napram raznim aktuvelnim vprašanjem. Tako je običajno po vsem izobraženem svetu.

Volilni oklic katoliškonarodne stranke se ne drži meja, ki jih je določil ta običaj. Oklic je siromaški v vseh aktuvelnih političnih in gospodarskih zadevah, zato toliko bolj krvav v oznanjevanju sovraštva zoper narodnonapredno stranko.

Stranka izjavlja v svojem programu, da je in ostane v prvi vrsti kmetska stranka, in da bo vsako zadevo presojevala s stališča, ali utegne to kmetu koristiti ali škodovati in nadalje izjavlja stranka, da hoče porabiti vsa tudi najostreja postavna sredstva, da izvojuje splošno in jednako volilno pravico.

To je vse. Prav res, to je ves program, s katerim stopa stranka pred volilce. Oklic se ne dotika ne jednega konkretnega vprašanja razen splošne volilne pravice, na katero pa katoliško-narodna stranka niti ne misli, toliko manj, ker ve, da sedanja vlada in sploh sedanji volilni krogi splošni volilni pravici nikakor niso naklonjeni. Da bi pa pod vodstvom škofov stoječe stranke kdaj res začele z najostrejšimi postavnimi sredstvi boj za splošno in jednako volilno pravico, torej z obstrukcijo, to spada mej pravljice.

Značilna in pomembna je tudi izjava, da hoče katoliška stranka sicer varovati slovenski značaj kranjske, pri tem pa upoštevati tudi pravično posest (!!) Nemcev in sicer do pičice. Izjava, da se hoče posest Nemcev respektirati, naj je to tudi ublaženo z besedico „pravično“ je nekaj izrednega, zlasti pa mora to osupniti tiste, ki čujejo katoliško-narodne stranke silno in vedno ponavljajoče se grmenje zoper liberalno slovensko-nemško zvezo. Tu je dokaz, da bi katoliško-narodni faust kaj rad z nemško Margareto šel v lopo.

Ves ostali del volilnega oklica je posvečen boju zoper narodno-napredno stranko. Ko bi se tu dokazovalo, da so načela te stranke slaba ali neprimerna, ko bi se tu navajali dokazi, da ta stranka ni sposobna ali ni vredna za vodstvo slovenskega naroda, ako bi se tu dokazalo, da je ta stranka grešila in kako je proti svojemu programu ali proti interesom ljudstva, bi proti temu noben objektiven človek ne ugovarjal.

Toda ne. Tega dela, ki se nam zdi tudi jako nehvaležno, se osrednji volilni odbor katoliško-narodne ni lotil. Omejil se je v svojem oklicu, torej v najslovesnejši oficijalni enuncijaciji na tako nezaslišano zasramovanje in na tako brezprimerno psovanje in sumničenje nasprotne stranke, da kaj takega svet pač še ni kmalu doživel. Ni čuda, da je ta oklic obudil v narodno-napredni stranki najsilnejše ogorčenje, da bo mogočno raznetil vse strasti, in da bo prav ta oklic kriv, če postane volilna borba zopet tako strahovita, kakor je bila zadnja.

Stranka, ki pred volilce ne more stopiti z drugačnim manifestom, nego je ta, ki ga je obelodanila

katoliško-narodua stranka, mora stati na preklicano slabih nogah in se mora zelo bati za svojo posest, če ne mora drugače izhajati, kakor da apelira na najnižje instinke v omiki daleč zaostalega in politično malo razsodnega kmeta.

Oklic katoliško-narodne stranke je obžalovanja vreden pojav. Posledice tega oklica, ki ne morejo izostati. naj pripiše stranka sama sebi.

Glavna skupščina družbe sv. Cirila in Metoda.

Letošnja glavna skupščina družbe sv. Cirila in Metoda se je ob obilni udeležbi vršila dne 8. t. m. Sprejem je bil, dasi omejen na „Narodni dom", vender prav presrčen.

Zborovanje je otvoril prvomestnik gosp. Zupan, ki je v svojem ogovoru opozarjal na družbin pomen ter povdarjal, da bi družba še tri mesece ne mogla živeti, če bi je ne podpiralo narodno ženstvo.

O društvenem delovanju je poročal tajnik gospod Žlogar, ki je takisto naglašal, da je narodno ženstvo glavna opora družbi. Družba šteje zdaj 78 mešanih, 30 moških in 36 ženskih podružnic s približno 10.000 člani. V preteklem letu je družba napredovala za pet podružnic, zdaj se zopet snujejo štiri nove podružnice. Število družbinih pokroviteljev se bliža tretji stotini, priraslo .jih je iznova deset. Litijska podružnica šteje že 25 pokroviteljnin.

Družba vzdržuje ali podpira sledeče zavode: 1. Otroški vrtec v Celju. 2. Otroški vrtec v Mariboru. 3. Eno razredno dekliško šolo na Muti. 4. Narodno šolo v Št. Rupertu pri Velikovcu. 5. Prvi otroški vrtec v Podgori pri Gorici. 6. Drugi otroški vrtec v Podgori pri Gorici. 7. Zabavišče v Pevmi. 8. Otroški vrtec v ulici Sv. Klare v Gorici. 9. Otroški vrtec v ulici Cipressa v Gorici. 10. Otroški vrtec Pod Kostanjevico. 11. Zasebna ljudska šola v Gorici. 12. Dekliški pripravljalni tečaj za žensko učiteljišče v Gorici. 13. Deški pripravljalni tečaj za srednje šole v Gorici. 14. Dekliška obrtno-nadaljevalna šola v Gorici. 15. Strokovna dekliška šola za umetno vezenje in belo šivanje v Gorici. 16. Strokovna dekliška šola za krojenje in šivanje vrhne obleke v Gorici. 17. Deška obrtnonadaljevalna šola v Gorici. 18. Otroški vrtec na Greti pri Trstu. 19. Otroški vrtec v Rojanu pri Trstu. 20. Deška štirirazrednica pri sv. Jakobu v Trstu. 21. Dekliška štirirazrednica pri sv. Jakobu v Trstu. 22. Otroški vrtec pri Sv. Ivanu v Trstu. 23. Otroški vrtec v Skednju pri Trstu. 24. Otroški vrtec v Rocolu v Trstu in 25. Otroški vrtec v Tržiču na Kranjskem.

O družbinem denarnem stanju je poročal blagajnik g. Petelin. Družba je imela lani 33.133 kron 63 vin. dohodkov in 35.243 kron 79 vin. stroškov.

Po odobrenju poročil se je vršila volitev in so bili izvoljeni v odbor: dr. vitez Bleiweis, Gregor Einspieler, Dragotin Žagar in Anton Žlogar, v nadzorstvo: Oroslav Dolenec, Martin Malenšek, Fran Povše, Fran Ravnihar in Ivan Vrhovnik, v razsodništvo: A. Kalan, dr. Majaron, dr. Munda, M. Pleteršnik in dr. Stor.

Občni zbor je z navdušenjem sklenil udanostno izjavo cesarju.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Deželnozborske volitve v raznih pokrajinah so sedaj absorbirale vse zanimanje in stoje v ospredju vsega političnega življenja Najinteresentnejši je doslej boj med Nemci na Češkem. Wolf Schönererjeva stranka hoče zavladati po celem nemškem delu Češke Temu se ostavlja stara liberalna stranka in ustavlja se Pradejeva stranka. Toda kaže se, da bosta Wolf in Schönerer zmagala. Prva žrtev tega boja je Prade sam, ki je slovesno izjavil, da na jesen odstopi kot podpredsednik poslanske zbornice. Te dni so imeli nemški nacijonalni poslanci v Brucku na Štajerskem sestanek, na katerem so se posvetovali, kako poravnati nastala nasprotja. Na tem jim leži toliko bolj, ker so Wolfovci začeli direktni boj proti nemškonacijonalni stranki kot taki. Shod v Brucku je za sedaj sklenil prirediti dva strankarska shoda v Inomostu in v Libercah.

Državni zbor se glasom najnovejših poročil snide v prvi polovici meseca novembra in bo potem zboroval zdržema do konca meseca februvarja.

Nemčija. — Vsi obrtni krogi, podjetniki in delavci, so začeli velikansko vojno zoper načrt carinskega tarifa, o katerem smo zadnjič poročali, ker bi uveljavljenje tega načrta silno podražila vsa živila, zajedno pa znamenito oškodoval vso industrijo s tem, da bi jej zelo otežkočil eksport.

Italija. — Te dni sta umrla dva junaka moderne Italije, general Baratieri in bivši ministrski predsednik Crispi. Baratieri je bil pravi operetni general in je Italijo silno osmešil zajedno pa, ko je bil v bitki pri Aduvi žalostno-sramotno poražen, tudi onemogočil ekspanzivno politiko v Afriki. Crispi je bil v mladih letih goreč rodoljub in je silno mnogo pripomogel, da se je Italija zjedinila, kot državnik je osnoval italijansko-prusko alijanco, iz katere se je potem izcimila trozveza, ali v notranji politiki ni bil srečen in tudi ni imel čistih rok.

Srbija. — Volitve v narodno skupščino so končane. Vladna stranka ali, bolje rečeno dvorna stranka je dosegla velikansko zmago. Izvoljenih je bilo 6 liberalcev, 14 neodvisnih radikalcev, 84 vladnih radikalcev in 6 brezbarvnih poslancev.

Bolgarska. — V Sofiji se je začela v torek velezanimiva obravnava proti bivšemu predsedniku macedonskega odbora Sarafovu in nekaterim članom tega odbora. Obtoženi so, da so pustili več oseb, mej njimi tudi necega rumunskega profesorja, zavratno umoriti, ker so bile dotične osebe vohuni turške vlade. Obravnava utegne različne zanimivosti spraviti na dan, ter razkriti, kakšen je bil dejanski položaj v Macedoniji tedaj, ko je Rusija preprečila revolucijo.

Vojna v južni Afriki se nadaljuje vzlic vsemu zvijačnemu poročanju Angležev. Ti hočejo sedaj poslužiti se po mejnarodnem pravu nedovoljenih sredstev. General Kitchener je razglasil, da bo vsak Bur, ki ga dobe Angleži po 15. septembru z orožjem v roki, za vse žive dni pregnan iz južne Afrike, njegovo imetje pa zaplenjeno. Angleški roparji so upali, da bodo s to grožnjo Bure ugnali v kozji rog, pa se jim ni posrečilo. Bure ni ta grožnja prav nič preplašila, ker itak nimajo ničesar izgubiti. Zdaj je zopet najbistroumnejši vseh burskih generalov Dewet, v katerem dva meseca ni bilo nič slišati, prišel na dan in sicer v osrčju angleškega ozemlja. Naskočil je glavno mesto Natala Pietermaritzburg, se preskrbe

s strelivom, orožjem in živili in zopet odšel. Ves Natal se trese, kajti Deweta se Angleži še bolj boje, kakor hudič križa.

Obrtnija.

Nova žganjarina in pobiranje dodatnega davka od žganja.

Glasom člena II. zakona z dné 8. julija 1901, drž. zak. štev. 86, o zvišanju žganjarine in o naklonitvi jednega dela donosa te davščine deželnim fondom v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel, so podvržene vse žgane opojne tekočine, ki se dné 1. septembra 1901 nahajajo v ozemlju v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel v prostem prometu, kakor tudi one, ki se odpošljejo v deželah ogrske krone, v Bosni in Hercegovini pred 1. septembrom 1901 na prejemnike ozemlja, v katerem velja ta zakon, toda dospejo še-le po 1. septembru 1901 v to ozemlje, dodatnemu davku 20 h od hektoliterske stopinje (litra) alkohola, izvzemši one tekočine, ki so v zakonu natančneje označene.

V izvršitev tega dodatnega obdačenja žganja je izdalo c. kr. finančno ministrstvo z naredbo z dne 13. julija 1901, drž. zak. štev. 105, naslednji pravilnik:

Pravilnik glede pobiranja dodatnega davka.

I. Predmet dodatnega davka.

Dodatnemu davku v znesku 20 h od litra alkohola so podvržene, izvzemši nižje navedene, vse dné 1. septembra 1901 v ozemlju, kjer velja ta zakon, v prostem prometu se nahajajoče žgane opojne tekočine, kakor tudi one, katere se odpošljejo v deželah ogrske krone, v Bosni in Hercegovini pred 1. septembrom 1901 na prejemnike v ozemlju veljavnosti tega zakona, pa v to ozemlje dospejo še-le po 1. septembru 1901.

K dodatnemu davku podvrženim žganim opojnim tekočinam pripadajo zlasti arak, rum, konjak, esence za žganje, nadalje umetne sadne esence, ki so narejene iz različnih vrst etra, alkohola in drugih snovij, likerji in druge vrste pomešanega žganja, nadalje alkoholovi parfumerijski izdelki, kakor kolonjska voda, alkoholovite zdravilne tinkture in izvlečki, kakor tudi vsaka zmes iz vina in žganja, katere alkoholovitost presega 15 prostornih odstotkov.

Dodatnega žganja so proste:

1. Žgane opojne tekočine v posesti obrtnikov, ki razpečavajo žgane opojne tekočine (točenje, prodaja in trgovina na drobno itd.) v množinah, ki ne presegajo deset litrov in v posesti drugih načelnikov gospodarstva v množinah ne nad pet litrov alkohola. Te množine so proste dodatnega davka tudi tedaj, ako se dobe pri kakem obrtniku, odnosno načelniku gospodarstva, večje zaloge.

2. Žganje, ki je že po dosedaj obstoječih določbah prosto državne žganjarine.

II. Prijava.

Kdor poseduje dné 1. septembra 1901 zalogo dodatnemu davku podvrženih opojnih tekočin, ki ima več kakor deset, odnosno pet litrov alkohola, je zavezan, prijaviti množino in alkoholovitost cele zaloge, nadalje kraj in prostore, kjer jo hrani, tekom štirih dnij, od 1. septembra 1901 računjeno, torej najkasneje dne 4. sep. 1901 pismeno v dvojnem izvodu s pridejanim obrazcem pri onem oddelku finančne straže, v katerega okolišu ima spravljene žgane opojne tekočine. Golice za te prijave oddajale se bodo pri vsakem oddelku finančne straže ter pri organih in uradih, katere v to določi finančno deželno oblastvo.

Ako se za prijavo zavezane zaloge ali za kak del istih zahteva na podlagi za posamezne dežele veljavnih posebnih avtonomnih določb povračilo po tarifi plačane deželne naklade, je to navesti v prijavi ter zajedno napovedati množino žganja, za katero se zahteva povračilo, kakor tudi odpadajoči povračilni znesek.

One žgane opojne tekočine, katere se odpošljejo v deželah ogrske krone, Bosni in Hercegovini pred 1. septembrom 1901 na prejemnike v ozemlju, kjer velja ta zakon, in katere dospo šele 1. septembra 1901 ali pozneje v to ozemlje, niso podvržne tej prijavi.

Ako zaloga žganih opojnih tekočin, katero je prijaviti, v posameznem slučaju ne glede na alkoholovitost ne presega pet hektolitrov, se sme v prijavi opustiti napoved množine, alkoholovitosti in hektoliterskih stopinj; v tem slučaju pa je v prijavi izrecno navesti v razpredelke za opombe, da cela zaloga ne presega množine 5 *hl.*

Pri žganih opojnih tekočinah v zaprtih, v trgovini običajnih steklenicah, nadalje pri likerjih, to so žgane opojne tekočine, ki vsebujejo vsaj deset kilogramov sladkorja na hektoliter, in pri oslajenem žganju, to so take žgane opojne tekočine, ki vsebujejo na hektoliter več kot jeden kilogram ali manj kot deset kilogramov sladkorja, naposled pri vseh, dodatnemu davku podvrženih esencah, parfumerijskih izdelkih, zdravilnih tinkturah in izvlečkih se napoved alkoholovitosti lahko opusti ne glede na množino prijavi zavezane zaloge.

Ako bi bile prijavi podvržene žgane opojne tekočine tekom prvih štirih dnij meseca septembra 1901 na potu, ne da bi bile že prijavljene ter dodatni davek od njih poravnan, zavezan je podati prijavo, oziroma plačati dodatni davek prejemnik blaga, in sicer mora podati prijavo najkasneje tekom 48 ur, čim je dospela pošiljatev.

Ako se opusti predpisana prijava dne 1. septembra 1901 obstoječe zaloge žganih opojnih tekočin, nadalje ako se prijavi množina alkohola za več nego deset odstotkov manji, nego se je uradno ovedelo, kaznuje se ta prestopek s štiri- do osemkratnim zneskom dodatnega davka, ki se je prikrajšal, odnosno bil prikrajšanju izpostavljen. Druge nepravilnosti pri prijavi, ki se ne tičejo množine alkohola, kaznujejo se z redovno kaznijo od 4 do 200 kron.

Železniška in parobrodna podjetja (izvzemši pomorska, v kolikor se ne gre za take tuzemske parobrode, ki uži-

vajo olajšave pri prometu) kakor tudi c. kr. poštni zavodi so zavezani, vsako pošiljatev žganih opojnih tekočin, katero so prevzeli pred 1. septembrom 1901 v prevažanje do prejemnika v ozemlju, kjer velja ta zakon, pa je do tega dne še niso izročili stranki, takoj, čim dospe na oddajno postajo, naznaniti oddelku finančne straže, v katerega okolišu je ta postaja. V tej prijavi, katero mora podati neposredno oddajna postaja, mora biti navedeno ime oddajnika in prejemnika ter kosmata teža pošiljatve.

III. Uradno obravnavanje.

Finančnih organov, pri katerih so bile podane prijave o zalogah, naloga je, prepričati se vprvo o popolnosti prijave ter na to brez odloga ovedeti množino zaloge na spodaj določen način.

Izvid, nadalje odpadajoči znesek dodatnega davka in vplačilno mesto, pri katerem se ima vplačati dodatni davek, je navesti v obeh izvodih prijave. Prvi izvod prijave vrniti je stranki.

Stranka je zavezana, na ta način jej naznanjeni znesek na dodatnem davku tekom osem dni vplačati pri v rešitvi prijave označenem vplačilnem mestu, ako se jej ni dovolilo plačilo v obrokih ali odlog plačila. Za one dežele, v katerih so vpeljane samostojne deželne naklade, ki se imajo z dnem 31. avgusta 1901 razveljaviti, se bo potom posebnih naredb določilo, ako in v kateri meri se ima povrniti po tarifi vplačana deželna naklada in ako in v kateri meri se dado kompenzirati take povračilne tirjatve z dodatnim davkom na žganje.

Z ovedbo prijavljenih zalog na žganih opojnih tekočinah je najkasneje dne 2. septembra 1901 pričeti.

Gledé postopanja pri ovedbi zalog se naslednje določa:

1. Gledé poistinjenja množine:

a) Ako se nahajajo žgane opojne tekočine v sodih, kesonih, cisternah itd. in so te posode polne in uradno preizkušene, je merodajen merosodni znak.

Ako sodi niso preizkušeni in le deloma napolnjeni, ovedeti je njih vsebino z Matieć-evim sodomerom. Pri žganju v sodih se vsebina tudi lahko določi na ta način, da se ové čista teža ter ista preračuni na litersko mero, vpoštevaje istinito alkoholovitost s pomočjo v to predpisanih redukcijskih razkaznic.

Ako gre za nepreizkušene kesone in reservoarje, je ovedeti množine žganih opojnih tekočin s preračunanjem prostornine ali na drug zanesljiv način.

b) Pri steklenicah in druzih steklenih posodah določi se število steklenic in posod jednake veličine ter na to ové vsebina za vsako veličino, da se potem na ta način iz teh podatkov zračuni množina tekočine.

Pri zaprtih, v trgovini običajnih steklenicah se lahko ovè množina cenilnim potom, ako ni na razpolago vzorčnih steklenic.

Ta ovadba se bistveno zjednovi, ako stranka prinese prazne vzorčne steklenice, katerih prostornina se lahko vsak čas ové.

c) V čistilnicah za žganje, katere čistijo zadacano žganje ter so v delovršbi za časa ovedbe zalog, je ovedeti tudi množino žganja v rektifikacijskih pripravah in kadeh za precejanje. V to svrho se najprej ové, koliko litrov na dan se na vsako kad nalije, in katera množina žganja se je prvotno vporabila za namočitev premogovega prahu. Vsota teh zneskov da približno množino žganja v jedni kadi.

d) Ako ima dodatnemu davku podvržena stranka dovoljenje do davka proste vporabe žganja za napravo likerja ali druzega alkoholovitega blaga v svrho izvoza preko carinske črte, določiti je množino žganja, ki se ima iz cele zaloge v smislu člena II., štev. 2. zakona, izločiti kot dodatnega davka prosta, na ta način, da se zaključijo zapiski, katere je voditi o prejemu in o vporabi davščine prosto dobljenega žganja. (Konec prih.)

Obrtnijske raznoterosti.

Dobavni razpis. C. in kr. vojno ministrstvo namerava po javni konkurenci pri malih obrtnikih si zagotoviti za l. 1902 različne potrebščine iz usnja za vojaško opravo. Dobaviti je vsakovrstne črevlje, jermena, tornistre, taške itd. Vsak obrtnik se mora sam ali kot ud kake obrtne zadruge udeležiti dobave vender pa mora v obeh slučajih posredovati pristojna zadruga. Ponudbe je kolekovati s kolekom za 1 krono in najkasneje do 15. septembra 1901 do 12. ure opoludne vložiti pri oni trgovski in obrtniški zbornici, kjer ponudnik biva, na Kranjskem torej v Ljubljani. Varščine in vzorcev ni treba predložiti. Natančnejši pogoji, ponudbeni vzorci in zaznamek predmetov in cen se lahko vpogledajo v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Kmetijstvo.

O streljanju zoper točo.

Različna so mnenja strokovnjakov o učinkih streljanja zoper točo, ki se je uvedlo pri nas pred par leti. Posebno v začetku je bilo malo privržencev za take nenavadne poskuse. Učenjaki so smatrali takšno streljanje za babjeverno vražo iz srednjega veka, češ, da se takšno početje nikakor ne more razlagati kot uspešno iz fizikalnih zakonov.

Celó kmetsko prebivalstvo se je po nekod le posmehovalo topičem, ki naj bi s strelom pregnali usodne oblake. A kaj ne poskusi človek v borbi s sovražnimi mu elementi!

Tudi dandanes ne moremo še z gotovostjo trditi, da je streljanje zanesljivo sredstvo zoper megle, oziroma točo. Vender je vsestransko poskuševanje pokazalo, da ni takega streljanja šteti med vražarsko početje.

Med najhujšimi neverniki streljanja zoper točo se je pokazalo prepričanje, da streljanje včasih res pomaga,

seveda le pod gotovimi pogoji. Da ima streljanje kaj uspeha, mora biti ozračje mirno ali vsaj le malo gibano. Pri močnem viharju v ozračju je vsak strel brezuspešen.

Najprej so pričeli s streljanjem na celi črti v Italiji ter pri tem natančno opazovali uspehe. Posebno so se zanimala za streljanje zavarovalna društva zoper škodo po toči ter tudi v onih občinah nekoliko zavarovalnine opustila, kjer je bilo za streljanje dovolj skrbljeno. Pa tudi v Italiji so prišli do zaključka, da se ni vselej brezpogojno zanašati na uspehe, posebno, ako se ne strelja v pravem času in v zadostni množini.

Vsekakor je pravočasno zavarovanje poljskih pridelkov bolj zanesljivo, kakor preganjanje oblakov s streljanjem. Ker pa je toča zelo hudomušna elementarna nezgoda, dobro je, da poznamo temveč pripomočkov zoper njo. Poskusi s streljanjem nikakor niso tako dragi, da bi ne odtehtali škode, katero vender morda preženemo ž njim.

Poučni in zabavni del.

Usoda.

Slika iz življenja.

Božični večer.

Stara lipa, mala vas blizu okrajne ceste, imela je danes nekako praznično lice. Navadnega večernega hrupa, tistega petja in vriskanja fantov ni bilo slišati. V vasi nisi videl niti človeka; vse je bilo doma, ter si pripravljalo z gorko vnemo jaslice; vse se je veselilo pričakujoč s pobožnim strahom trenotka, ki se je že toli in tolikrat povrnil, pričakujoč prihod Kristov na zemljo.

V mali hišici na griču je brlela medla luč tako, da so se posamne reči v sobi težko razločevale. Lastnik te hišice, Matej Lisjak, mož v najlepših letih, je s svojo ženo pripravljal lučice za jaslice; njegova dva otroka, šestletni Tinko, brhk, črnook deček in štiriletna Anka, nežna krasotica, skakljala sta okolu starišev in ogledovala ter z otročjo radovednostjo vpraševala sedaj po tem, sedaj po onem.

Lučice so bile pripravljene in že so se zasvetile jaslice v skromnem, Lisjakovem premoženju primernem nakitu.

Lisjak je zbral svojo obitelj pred jaslice in kleče je molil naprej, a drugi za njim.

„Vidite otroci“, opominja Lisjak, „vse kar imamo, dal nam je večni Oče; v njegovih rokah je njegova sreča in nesreča. Zahvalimo ga iz dna duše in prosimo ga, naj nas ne zapusti. Oče naš . . .“

Pred hišico slišijo se glasovi in ne prav nežno stopi nekdo v vežo ter z ropotom, odpre male hišne duri.

„Lisjak“! zakriči. „Pridite vun“.

Orožnik je stal med durmi.

Žena Lisjakova plane prestrašena kvišku; otroka se jo krčevito okleneta. Lisjak pa je osupnjen stal na mestu, ne vedoč, kaj to pomeni. Komaj je izustil besede: „Kaj bi radi“?

„Tukaj se nič ne vpraša“, zavrne ga orožnik osorno. „V imenu postave Vas aretujem. Povelje imam od preiskovalnega sodnika“!

„Za Boga“!

Žena in otroka jamejo glasno kričati, jokati, in ko vpraša Lisjak orožnika po vzroku njegovega aretovanja, ga je ta že prijel in s pomočjo druzega orožnika uklenil.

„Dovolite mi, da vsaj še enkrat poljubim svoja otroka, da se poslovim od svoje žene“.

Že je bil zunaj v mrzli noči. Nobena prošnja ni nič pomagala, nobeno zdihovanje.

Tiho, kakor pri pogrebu, korakali so ti trije možje tri ure oddaljeno sodišče.

Žena in otroka gledali so pri hišnem pragu za tako nenadoma izgubljenim gospodarjem, potem pa so šli v izbo. Mati oklenila se je svojih ljubljenih otrok in je glasno plakala, ihtela, vedoč, da je njen mož nedolžen.

To je bil božičen večer!

Drugi dan je stal Lisjak pred preiskovalnim sodnikom.

Pred par dnevi je bila pogorela v Stari lipi hiša Mihe Medveda z vsemi gospodarskimi poslopji. Škoda je bila ogromna, ker Medved ni bil zavarovan in je bila tudi cela vas v nevarnosti. Da ogenj ni slučajno ali po nerodnosti nastal, marveč da ga je nekdo zanetil, to se je videlo že pri sodnem ogledu na lici mesta.

Medved je imel z Lisjakom mnogokrat pri sodišču opraviti; a Lisjak je svoje pravde navadno zgubil in imel pri tem precej stroškov. Za to je Medveda počel črtiti in ta dva že dlje časa nista govorila med seboj. Medved imel je dovolj razlogov, v prvi vrsti na svojega dozdevnega sovražnika obračati sum in je preiskovalnemu sodniku kar naravnost Lisjaka imenoval storilca, osobito, ker so le tega baje videli malo časa pred ognjem blizo Medvedove hiše.

Na podlagi teh zelo obremenilnih okolnosti dal je Lisjaka aretovati.

Lisjak je stal kakor okamenel pred preiskovalnim sodnikom. Čutil se je popolnoma nedolžnega, zatrjeval je, da Medved vkljub pravdam niti sovražen ni, da ob kritičnem času ni bil pri Medvedovi hiši, sploh, da s hudodelstvom ni v nikaki zvezi.

Vse zaman; Sodnik ga je v zaporu obdržal, in pričela se je dolgotrajna uvodna preiskava.

V zaporu je imel Lisjak dovolj časa premišljevati. Zdelo se mu je, da je sanjal, a vender je bridka resnica, da sedi sedaj v zaporu, da je okrivljen jednega najhujših hudodelstev — veliko se je nabralo gradiva proti njemu — kaj velja, še obsojen bi bil lahko, vsaj to se je tudi že zgodilo na svetu, da so nedolžne zapirali, celo obešali — joj, joj! Pomagati si pa ne more. Preiskovalni sodnik neče mu verjeti, le dokazil hoče imeti — kje je-li dobiti! O Bog, o Bog! Kaj počne uboga obitelj, kaj preljuba zlata otročiča, jednega ima

rajši od druzega. Kdo jima bo dajal kruha, kdo ju tolažil, kdo se igral ž njima! Zapuščeno bo vse. Zadnji imetek bo šel po vodi. Kje je rešitev, kje pravica — pravica — ovoh!

Lisjak bi bil jel obupavati, dvomiti na pravičnosti Božji, ko bi ne bil imel še iskrice upanja, saj vender ni, mogoče, da bi se on krivim spoznal, oh, ki je tako nedolžen, kakor novorojeno dete.

Lisjak, že na sebi zelo občitljiv, postal je mehak; jokal je, molil in le kadar je imel iti zopet pred preiskovalnega sodnika, se je malo ojačil, pričakujoč, da ga bode ta znabiti vender izpustil iz zapora, kjer mu je polagoma poginiti. Ko je pa le zopet moral nazaj, so njegove oči otrpnele. Nemo gledal je pred se — zdravo telo z bolno dušo.

Pa tudi telo je izgubljalo svojo prejšnjo krepost. Jesti seve ni mogel Lisjak nič. Hrana v ječah že na sebi ni posebno prikladna; obolel je na želodcu, hujšal je dan za dnem in je naposled postal tak, da ga je bilo komaj spoznati.

Po preteku treh tednov zglasi se Lisjakova žena pri preiskovalnem sodniku. Hotela je govoriti s svojim možem.

Strogi, brezsrčni sodnik jej tega ni dovolil, rekoč, da se pri sodišču ne zabava z jetniki. Še le, ko mu je povedala, da ima z možem govoriti o gospodarskih rečeh, pusti sodnik Lisjaka pripeljati.

Žena se ga je prestrašila, obstala je sredi uradne sobe, ter sklenila roki:

„Moj Bog“!

Lisjak je šel na klop, truden, bolan, njegov nemi pogled uprl se je v tla, komaj, da je vedel, kdo stoji pred njim.

Dolgo časa je vladal molk.

Žena je skrivala svoje obličje v predpasnik, ter si ž njim brisala solze.

Lisjak se prvi ojači.

Počasi in težko spravi na dan besede:

„Kaj mi boš povedala“?

Ko ne dobi kmalu odgovora, vpraša dalje skrbno, bolestno:

„Kaj dela Tinko — kaj Anka“?

Žena ihti.

„V vasi razsaja škrlatica in difterija — —“ naprej ne more.

„Je-li Tinko obolel — li Anka leži“? vpraša Lisjak prestrašen, ter dvigne svoje trudne oči proti ženi.

Žena zmaje z glavo.

„Včeraj smo ju pokopali“.

„Tinkota — Anko —“?

„Oba“.

Žena je zopet zakrila obraz in bridko plakala. Tudi preiskovalni sodnik, mož brez srca, se je obrnil proč, ter si skrivaj obrisal solzne oči, ta prizor ga je ganil. Lisjak pa je ostal na klopi, kakor da bi bilo vanj, nobena solza ni prišla v njegovo oko, nobena beseda na njegovi bledi ustni, kar v dve gubi je lezel in nadsila strašnih čutil vrgla ga je na tla.

Lisjak je bil od tega časa, kakor drevo, kateremu je odpadlo listje. Najljubše na svetu — oba otroka vzela mu je kruta smrt na mah — brez zadnjega pozdrava očetovega — oče pa je sedel tedaj v zaporu — hudodelec — pa kaj to, rajše bi že bil zgubil prostost, kakor pa edina, edina otroka. Kaj ima sedaj doma, ako se povrne — žena, edina žena ga bode objela, otroka pa ne bo videl nikdar — nikdar več!

Ko je bil Lisjak za nekaj dni poklican zopet k preiskovalnemu sodniku in mu je ta naznanil, da se je našel pravi storilec, kazensko postopanje proti njemu, da se je ustavilo, ter da se on izpusti na prosto — ga je to komaj veselo iznenadilo.

Šel je — šel, telesno in duševno zmučen — zmenil se ni za kako okrepčanje — saj ga je bilo sram ljudem se pokazati — nevidna moč gonila ga je naprej — kar naprej — proti domu. Pot je peljala skozi gozd — sneg je bil debel, hoja težavna. Omagoval je — trebalo se je malo odpočiti.

Šel je na sneg sredi gozda — žive duše ni bilo nikjer — kmalu stisnil je svoje trudne oči — za trenotek — samo za trenotek — sveži zrak ga je bil prevzel.

Sanjal je, kako je s svojo ženo, s Tinkom in Anko klečal in molil pri jaslicah, kako so mu lučice čudotvorno ogrevale srce — kako je svoja otroka, ta dva angeljčka objemal, poljuboval na božičen večer!

Drugi dan so našli potniki Lisjaka v gozdu. Spal je — trdno spal — za vekomaj.

Usoda!

Slika.

Z nekakim otročjim veseljem je uravnaval vse.

Vse sam.

V visoko vazo iz Benaresa je utaknil bele krizanteme, same bele krizanteme na visokih, šibkih steblih. Ljubil je prozorno, bolehno beloto teh cvetlic; krasno se je ujemala z mehkočrno barvo dragocenega klavirja od ebenskega lesa, tik katerega je stala istotako črna konzola. Pogledal je, ali je pri samovanju vse v redu ter pomaknil lično mizico še bližje krasnemu kaminu od temnega marmorja. Po tleh je bila razprostrta velika, mehka levova koža, katero je pred leti sam prinesel iz Indije. Toda Marija je ne mara. Ona ljubi snežnobelo, dolgodlako krzno tibetskih kozâ, kakoršno ima sedaj v spalnici; levova koža se mora umakniti.

Kmalu se vrne, zakopan v motnobelo krznino; ljubeznivo jo gladi z lepimi, ozkimi, nervoznimi rokami ter razpne po svitlem parketu. Nekaj je nadevlje na nizek, širok naslanjač tik kamina.

Marija pride.

Čudno, da pride.

Nobena druga ne bi bila prišla; nobena.

Toda Marija ni, kakoršne so druge.

Odkar sta se bila ločila, je ni bilo več v domovino, dasi ji žive mati in sestre v mestu. Šest, sedem let je tega.

Zakaj je šla tedaj? Ker je vedela, da je ne ljubi več? Ker ga je hotela rešiti zakonskih spon?

Čutil, vedel je, da pojde. Razumel je, da ne more ostati, Marija ne; a vzroka ni bilo. Vedel se je proti nji vedno korektno. Da, skrajno korektno. Preje seveda . . . prvo, drugo leto njiju zakona . . .

Razkošno sta se ljubila. Bila mu je strastna ljubica, ne žena.

Nikakega neprijetnega prizora ni imel ž njo

Plakala in tožila ni, očitala mu ni ničesar, ločitve ni zahtevala; nikdar ni govorila o tem. A on je čutil njene boje, čutil zmago njene individualnosti in nekega dne je vedel, da mu reče jutri „z Bogom".

A zadržaval je ni.

In nekdaj sta se bila strastno ljubila.

Včeraj pri predsedniku je imela belo obleko od težke, mehke svile in bele bisere okoli vratu. Motnobele, velike bisere.

Zakaj si ni nadela vsaj roza rož na belo svilo?

Tistih velikih, težkih, temnoroza rož, ki tako bujno cveto v Cannesu.

V spalnici jih je polna jardiniera.

Tako jih ljubi.

Bolj od bledih krizantem?

Lahno pogladi cvetove lepih japonskih cvetlic.

Njegov pogled se ujame z onim, v velikem do tâl segajočim zrcalu. Elegantni obriski visoke, sloke postave v črni obleki se jasno vidijo v finem steklu in ozko bledo čelo pod temnimi lasmi, tanke ustnice, temne nekoliko udrte oči.

Vse belo in črno v tej sobi; belo in črno. Iz sosednje sobe prinese šop temnoroza rož ter jih utakne v visok, ozek kozarec iz benečanskega stekla na kaminu. Fino oblikovano truplo majhne, marmornate psihe je skoro skrito o dehtečem, težkem cvetju. Drže rože krog trupla iz belega marmorja.

Rudeče rože.

Rudeče rože in bele krizanteme.

Blede, bele tožne krizanteme.

„Marko"!

„O da si prišla Marija"! Prijel jo je za obe roki v tankih, belousnjatih rokavicah. „Da si prišla, Marija"!

„Zakaj ne bi, Marko!? Pridi —"

Sedla je v naslanjač, v mehek, nizek naslanjač, pokrit z belimi kožami, katere je tako ljubila. Bela, dolga dlaka se je mešala s črno krznino njenega plašča, ki ji je zdrsnil z ramen. On ji je snemal klobuček.

„Še enkrat, pozdravljena, Marija"! In nje ozka, bela roka je skoro zadrhtela pod njegovimi ustnami.

Kramljala sta. Dolgo, dolgo.

Ona je vpraševala in on ji je pripovedoval. Potoval je mnogo, živel in ljubil — mnogo. Tudi čital je razne stvari.

Prévost, Nansen, Altenberg.

Tudi ona ljubi moderne dekadente, slikarje čustev in duše.

Bamlelaire, Verleine, Maeterlinck —

In Debunel.

Da, Debunel —

Zagledal se je v njene bele, tenke prste, ki so malomarno ležali na težki, mehki, črni svili njenega krila. „Se li še spominjaš onega Chopinovega notturna —"?

Smehljaje, s tistim mehkim, nekoliko tožnim njenim nasmehom je sedla h klavirju; on ga je bitel odpirat. Ko je stopil korak nazaj, se je nehote dotaknila desnica njene rame. Stresel se je po vsem životu — jezno se ugriznil v ustne.

Zaigrala je tri, štiri takte, — in hipoma vstala —

„Ne vem, Marko, ne morem, — oprosti, — pozneje — tako tesno mi je — — —"

Visoko je dvignila bledi obraz, nagnila glavo s temnimi, kostanjevimi lasmi in sklenila roki za vratom. Lahko nagubana bluza od svitlomodre svile brez vsakega lišpa, samo za vratom zapeta z velikim brilijantom, se je tesno oprijemala šibkega, gibčnega, finega života, v težkih gubah se je vila črna svila krog ozkih bokov ter se dotikala bele kožuhovine na tleh.

Nepremično je zrl vanjo, v ta bledi, krasni obraz, katerega je nekdaj tako strastno poljubljal, v to —

„O" — zazrla je belo statueto na kaminu — „ta je nova — — —"

„Psihe" deje on tiho.

Pogledal je njo. In videl je ono milo otožnost v krasnih, rjavo-zelenkastih očeh, videl fine ustnice, ki so drhtele, videl valovanje njene krvi skozi prozorno kožo na sencih ni videl progo belega vratu pod temnimi lasmi.

Tiho je ponovil „psihe". Prijel jo je za roki in v teh hladnih prstih je čutil brzo utripanje žilic, in čutil je mogočne udarce lastnega udarca. Krog njiju pa je valoval opojni vonj roza-rož, onih velikih, težkih, temnoroza rož, ki tako bujno cvetó v Canves-u.

Drhteč je zdrsnil ob nji nizdolu, ona pa, omamljena, se je sklonila, ovila mu roke krog vratu, nazaj nagnila bledi obraz in on je pil, pil njene ustne, njeno krasoto, njene oči, jecljaje, smehljajoč, solzeč se.

V vazi od benečanskega stekla poleg psihe iz belega marmorja pa se je odlomil težek, rdeč cvet ter jima padel v naročaj.

Njena roka se je stegnila po njem.

„Daj" so šepetale njene ustne.

Novice.

— **Osebne vesti.** Trgovsko mnistrstvo je potrdilo umirovljenje I. tajnika kranjske trgovske in obrtniške zbornice, gosp. ces. svetnika Ivana Murnika in imenovanje II. tajnika gosp. dr. Viktorja Murnika prvim zborničnim tajnikom. — Absolvirani pravnik gosp. dr. L. Stare v Ljubljani je ime-

novan konceptnim praktikantom pri pomorskem oblastvu v Trstu. — Absolvirani tehnik gosp. Karol Vavra je imenovan stavbnim adjunktom pri deželni vladi v Ljubljani.

— **Učiteljska imenovanja.** Učitelj v Jesenicah gosp. Ivan Bajželj je imenovan učiteljem na c. kr. rudniški šoli v Idriji. — V pokoj je šel nadučitelj v Senožečah gosp. Leopold Abram. — Učitelj v Kočevju gosp. Ivan Schescharek je imenovan nadučiteljem istotam. Definitivna sta postala na svojih mestih gosp. Jos. Kosar v Sušici in gdč. Ljudmila Borštner v Vipavi. — Premeščen je učitelj gosp. Alojzij Erker iz Stare Loke v Dolenji Topli Reber.

— **Poroke.** Finančni nadkomisar v Ljubljani gospod Pavel Jerovec se je poročil z gdč. Franjo Štrukljevo iz Ljubljane. — V Kobaridu se je poročil gosp. Fran Anderwald, knjigovodja in hišni posestnik v Ljubljani, z gdč. Minko Pignatarijevo iz Črnič.

— **Slavnoznani slovenski skladatelj dr. August Ipavic,** je slavil včeraj svojo 70letnico. Na tem slavju bodo gotovo v duhu sodelovali vsi oni, ki ne prezirajo, koliko je ravno slovenska pesem pripomogla do probuje našega naroda.

— **Stritarjeva rojstna hiša podrta.** „Slovencu“ poročajo, da so rojstno hišo genijalnega slovenskega pesnika in pisatelja, Josipa Stritarja podrli, ter da so tikom zraven začeli zidati novo hišo.

— **Električna železnica v Ljubljani** se otvori koncem meseca avgusta.

— **Prva jugoslovanska tovarna za kavine surogate, figovo in sladno kavo v Ljubljani** se je minoli teden otvorila. To narodno podjetje gosp. Ivana Jebačina, trgovca, tovarnarja in zalagatelja kavinih primesi v prid družbe sv. Cirila in Metoda je blagoslovil družbin prvomestnik, preč. gosp. monsignor Tomo Zupan. Vsak Slovenec more najiskreneje pozdravljati to novo tovarno, ker je zadelala precejšnjo vrzel med na polju narodne obrtnosti in bo dajala zaslužek le domačinom. Če pripomnimo, da se samo na Kranjskem vsako leto porabi 300 vagonov kavine primesi (cikorije), ki dohaja večinoma iz druzih dežel, kjer ostaja dobiček in kamor se plačuje delo izdelovanja, bo vsakteremu jasno, da gre mnogo našega denarja v žep tujemu podjetniku mimo domačih, dela pogrešajočih rok. Z domačim podjetjem pa se koristi tudi družbi sv. Cirila in Metoda. Ta bi dobivala od zgoraj navedene letne množine po 30.000 gld ali 60.000 kron letne podpore samo s Kranjskega; približne dohodke pa bi dajale ostale slovenske dežele. Tu in v drugih predmetih, ki se izdavajo v družbin prid, je skrit velik naroden zaklad. Slovensko rodoljubje! Sezaj po njem, polagaj ga na domovinski altar! In s takimi sredstvi razvilo bi se naše šolstvo ob jezikovnih mejah tako, kakor si je najrodoljubneje slovensko srce le želeti more. Ko še omenjamo, da je gosp. Ivan Jebačin povodom blagoslovljenja svoje tovarne daroval družbi sv. Cirila in Metoda 400 kron, izrekamo ob enem domoljubno prošnjo: Slovenke in Slovenci! Rabite, zahtevajte, priporočajte vselej in povsod le te izborne izdelke domače industrije v čast in ponos slovenskemu imenu, v korist slovenskega dela in v prospeh vseslovenske šolske družbe.

— **Gospodinjska šola c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.** Meseca oktobra se otvori četrti tečaj gospodinjske šole, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom čč. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem, novo zidanem poslopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah. Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, katere mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju in likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke se istotako vežbajo v gospodinjskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino. Gojenka, katera bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, t. j. sploh za vse, 14 gld., ali za ves tečaj 168 gld. — Vsaka gojenka mora prinesti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogovic, 10—12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi priskrbe v zavodu proti plačilu; ako ima katera več obleke, jo sme prinesti seboj.) Deklice, katere hočejo vstopiti v gospodinjsko šolo: 1.) dovršiti že 16. leto; le izjemoma v posebnega ozira vrednih slučajih, se mora dovoliti sprejem mlajših učenk; 2.) znati čitati, pisati in računati; 3.) predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave; 4.) predložiti obvezno pismo starišev ali varuha, da plačajo vse stroške; 5.) zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim naložé, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu. — Prošnje za sprejem, katerim je priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo starišev, oziroma varuha, naj se pošljejo do 15. septembra t. l. glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. V prvi vrsti se sprejmo v gospodinjsko šolo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; ako pa bo v šoli prostora, sprejemale se bodo tudi prosilke iz drugih dežel.

— **Trgovsko učilišče v Ljubljani.** Tukajšnje trgovsko učilišče gosp. Artura Mahra, ki je končalo letos 66 tečaj, imelo je koncem šolskega leta 225 učencev in sicev gremijalna trgovska šola v treh oddelkih 112, privatna trgovska šola pa v dveh oddelkih 113 učencev. Po narodnosti bilo je 119 Slovencev, 37 Hrvatov in Srbov, 35 Lahov, 31 Nemcev ter po 1 Čeh, Francoz in Grk. Oprostilnih izpitov se je udeležilo 17 učencev gremijalne šole, ki so vsi prebili izpit z dobrim uspehom. Prihodnje šolsko leto prične se z 1. oktobra. Sprejemajo se učenci, ki so z dobrim uspehom dovršili tretji razred kake srednje šole ali pa meščansko šolo. Internim gojencem zglasiti se je do konca avgusta, eksternim pa od 16. do 20. septembra.

— **Nova planinska koča** na Gahomski planini se je 15. t. m. otvorila. Le tako naprej!

— **Vožnja pošta med Črnomljem in Metliko.** Vsled razpisa trgovinskega ministrstva upelje se s 16. avgustom t. l. med Črnomljem in Metliko druga vsakdanja poštna zveza in se temu primerno premeni vozni red poštnih voženj Kočevje—Črnomelj in Stari trg pri Kočevju—Nemška Loka.

— **Desetkronski bankovci** izidejo dne 2. septembra in pridejo takoj v promet, zato pa se vzamejo iz prometa sedanji petaki.

— **Dijaški list »Jug«** je prenehal izhajati. Škoda ga pač ni!

— **Prva unijatska cerkev na Kranjskem.** Dne 11. avgusta je unijatski župnik Hranilović blagoslovil temeljni kamen za unijatsko cerkev v Metliki.

— **Deželnozborske volitve na Kranjskem.** Volilno gibanje se je jako mogočno razvilo. O volilnem oklicu katoliško-narodne stranke govorimo na drugem mestu. Minolo nedeljo so bili razni shodi. V Ljubljani je imel shod dr. Šusteršič, v Novem mestu je imel shod dr. Tavčar, v Erzelju Božič, v Št. Petru na Krasu pa je bil shod zaupnikov naprednonarodne stranke, na katerem sta bila proglašena za kandidata gg. Arko iz Postojne in Ambrožič iz Sušice. V radovljiškem okraju bo katoliška stranka kandidirala gosp. Pogačnika iz Podnarta, narodna gosp. Čopa iz Breznice. V kranjsko-škofjeloškem okraju se dela s katoliške strani proti dr. Brejcu in za dekana Koblarja.

— **Glavna skupščina družbe sv. Cirila in Metoda** „Slovenski Narod“ konstatuje, da je imel „Slovenec“ tajnikovo poročilo poprej v rokah, nego je bilo prečitano v Mariboru Da smo odkriti: to je osupnilo tudi nas Ne radi samoljublja ali novinarske ambinacije, ker se nam nobena stvar ne zdi tako smešna, nego tista tvrdka med našim novinstvom „Kdo prej & Comp“!! Tisto pehanje, kdo bo prvi in kdo je bil prvi! Ali obžaljujemo to radi družbe, katere življenski interes zahteva, da ostane nad našimi nesrečnimi domačimi boj. Tudi tega ne mislimo, da omenjeno dejstvo pomenja kako namerjeno demonstracijo, za katero in proti kateri stranki Ali ker vidimo — ob silni občutljivosti in razdraženosti, ki je nastala med Slovenci — da more vsaka malenkost zanašati medsebojni prepir tudi v najpotrebnejše institucije, glede katerih moramo želeti vsi že iz slovenskega patrijotizma, da ostanejo nevtralna tla, tla skupnega delovanja in skupnega žrtvovanja za korist in bodočnost naroda, zato obžalujemo, da se tajnikovega poročila družbe sv. Cirila in Metoda ni izročilo ob enem tudi drugemu ljubljanskemu slovenskemu dnevniku Čuvajmo vsaj družbo sv. Cirila in Metoda pred strupom, ki razjeda vse naše drugo politično in socijalno življenje, ker s tem čuvamo najpotrebneje in najizdatneje jamstvo za bodočnost — vzgojo naše mladine! „Edinost“.

— **Bohinjska železnica.** Kopanje tunela, skozi katerega bo tekla železnica iz Bohinja na Goriško, se vrši s kranjske in z goriške strani, in sicer dosti hitro Na goriški strani, pri Podbrdu, je tunel že 227·5 metrov globok, na kranjski strani pri Bistrici pa 340 metrov. Ves tunel bo 6180 *m* dolg.

— **Voditelj socijalnih demokratov Kopač** je bil te dni pred deželnim sodiščem obsojen na teden dni zapora radi žaljenja časti. Tožil ga je župnik Jurij Dernovšek iz Žabnice pri Radovljici.

— **O to spodnještajersko nemštvo!** Nekje na Spodnje-Štajerskem so imeli svoj „Südmarktfest“. Dnevni red — kakor po navadi — Die Wacht am Rhein, Deutsches Lied in imenitne govorance, kakor da je mati Germanija že potegnila svoj meč iz nožnice, in da kliče tudi velike Teutone iz slovenskega Štajerja na boj . . . A ko je slavnostni govornik najlepše govoril in je plaval v višave na peroti svoje ekstaze, so povpraševali Germani pri mizah: „Ka-aj je zdaj povedal“? — No da, kaj je zdaj povedal? Kaj nas to briga? Ono povpraševanje pa kaže venderle, kako — pristno je tisto nemštvo na Spodnjem Štajerskem Radi točnosti poročila povemo še, da so se slavni Südmarckovci konečno malce — stepli, in da je bilo v poznejših urah precej zmešnjave. Ni čuda, ko niso vedeli, „ka—aj je zdaj povedal“?!

— **Nemška kultura.** Iz Celja se poroča „Slov. Narodu“, da je neki zbesneli hajlovec zahrbtno in z ostrim nožem napal Slovenca dr. K. in da je ta poslednji le s svojo hladnokrvnostjo preprečil smrtni sunek, zagrabivši napadalca za roko, v kateri je imel nož Le z veliko težavo se je posrečilo trem gospodom, da so izvili napadalcu nož, pri čemur pa so bili vsi trije ranjeni Rokovnjača so izročili pravici. — In vspričo takemu stanju stvari si upa „Deutsche Wacht“ zasramovati — napadenca, ki bil za las zgubil življenje in pisati, kakor da se je poživinjenemu hajlovcu zgodila najhujša krivica! In v očigled taki moralni propalosti človek ohranja mirno kri!

— **Proč od Rima — za plačilo.** V „Südsteierische Presse“ čitamo, da vsak katolik v Gradcu, ki je prestopil v luteranstvo, dobi 16 gld in jih je tam prestopilo že 1000. V Mariboru pa do 30 gld. — po vrednosti osebe. Denar daje „Gustav-Adolf-Verein“. Sakraboltarsko nizko cenijo ti nemški junaki svoje osebe. 16—30 gld! Toliko stane pri nas vsak — osel! Vsekako pa so te dušice jako — idejalno nadahnjene. In potem pravijo še, da delajo za evangeljsko vero. Apostoli menda niso tem načinom širili evangelija!

— **Hrvatski in slovenski abiturijentje** so iz Reke napravili izlet na Čres, kjer so jih Lahoni grdo zasramovali in napadali.

— **Potres** so čutili dne 12 avgusta po 7. uri zvečer v Rajhenburgu, v Krškem in v okolici.

— **Denarno pismo ukradeno.** V Ljubljani je delavec Danijel Sirotka pred poštno filijalo zaspal, držeč v roki denarno pismo, katero je hotel oddati na pošto. V spanju mu je neznan zlikovec pismo z denarjem vred ukradel.

— **Večja tatvina.** Znana tatica Barbara Cankar iz Ljubljane je te dni ukradla gostilničarki Ani Moharjevi iz zaklenjene sobe 400 kron. Nekaj denarja so še dobili pri tatici.

— **Uboj.** V Kisovcu pri Zagorju je premogar Fran Prosenc svojega tovariša Antona Majdiča v prepiru tako poškodoval, da je Majdič umrl.

— **Utonil** je pri kopanju v Reki pri Vremskem Britofu uradniški aspirant južne železnice v Divači gospod Vinko Brence.

— **Tat Anžič,** ki je v Ljubljani sistematično kradel biciklje, je 11. avgusta ušel iz magistratnega zapora. Posrečilo se mu je priti v Solnograd, kjer ga je policija v sredo ujela in poslala v Ljubljano.

— **Stavka brivskih pomočnikov.** V Belgradu stavkajo vsi brivski pomočniki. Vse brivnice so zaprte.

— **Zadnje besede.** Pred kratkim je obiskal P. Abel nekega profesorja na kliniki v Bonnu. Profesor je bil ravno v operacijski dvorani, kjer je operiral bolnika, ki je imel raka na jeziku. Profesor vpraša bolnika, ima li še kako željo, da jo pove, ker to bo njegova zadnja beseda: po operaciji postane mutast. Na ta opomin se bolnik vzdigne in glasno zakliče: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ Vsi navzoči, tudi sivi profesorji zdravilstva, niso mogli zatreti solz.

— **Bernardinski psi in telefon.** Zavetišče na bernhardinskem prelazu je sedaj tako uredilo varnostne zadeve, da je postavilo na raznih krajih varnostne koče, ki so zvezane z glavnim zavetiščem s telefonom. Kadar tujec telefonično pokliče pomoč, poda se jeden mož s psom na dotični kraj. Pes ima okolo vratu košaro z okrepčili ter iz daljave 20 min. zavoha pomoči potrebnega človeka, na kar leti pes z okrepčili naprej.

— **Nove vrste dirke.** Sedaj, ko imamo konjske dirke za stavo, dirke biciklov in automobilov, dirke na vodi pa so vže tako stalno v navadi, zmislili so si strastni kadilci tudi svoje in prirejajo v ta namen „kadilne dirke“, pri katerih tekmujejo, kedo je zmožen več pokaditi. Vsi udeleženci dobijo od gospodarja enako velike pipe in enako množino duhana. Vsakteri gost ima slugo gospodarja, kateri mu zaporedoma tlači pipo in ob jednem nadzoruje duhan, tako da tekmovalca ne more goljufati. Ko je kadilec pokadil sebi odmerjeni del, odda pipo in pepel, katerega potem skrbno pretehtajo, da-li ni bilo kake prevare. Kdor je prvi gotov s kajenjem, je zmagal in dobi za to odločeno darilo. Navadno se vrši tekmovanje na prostem, pred kratkem pa so bili nekje na Nemškem radi slabega vremena primorani, iti v sobo, in ko se je dovolj zakadilo, so odprli okna in valil se je tak dim iz sobe, da je prihitela požarna bramba, meneč, da gori v hiši. — Tudi dame so skušale pred par leti narediti tak „klub“ s cigaretami, toda policija je posegla vmes in prepovedala take vrste veselice.

— **Železniški stražniki na kavkaških železnicah** so posebno vestni ljudje. Da po noči ne zaspe vlaka, vležejo se na tir, da jih vzbudi tresenje zemlje, ko se bliža vlak. Včasih se pa stražniki tudi ne zbude o pravem času in vlak oddrdra preko njih trupel. Takih nesreč radi trdega spanja železniških paznikov se je zadnji čas posebno mnogo zgodilo in železniška uprava je te dni izdala ukaz, da pazniki na železniški progi ne smejo spati.

— **V vlaku zgorela.** Blizu Berolina peljalo se je v železnici 18letno dekle zvečer nazaj v mesto. Sedela je pri oknu, kar prileti od dimnika lokomotive nekaj isker nji na obleko, katera se je takoj vnela in v hipu je bilo ubogo dekle v ognju. V strašnih bolečinah vsa goreča skoči iz vlaka in in obleži nezavestna ob progi. Popotniki, to videči, dali so znamenje, naj se vlak ustavi, na kar so ubogo dekle vso ožgano in od padca ranjeno dvignili in odnesli v bolnišnico, kjer je kmalu nato umrla.

— **Obe nogi je odkosil** svojemu edinemu sinčku kmetovalec Eck v Pensilvaniji s kosivnim strojem. Deček je prišel za njim na travnik in je kobacal po visoki travi, oče ga pa ni opazil. Noži so mu odrezali obe nogi pod členki. Čez dve uri je vsled izkrvavljenja umrl.

— **Bospor preplavala** sta začetkom tega tedna žena nadporočnika Senberta pri nemškem poslaništvu v Carigradu, in gdč. Boodo. Preplavali sta dolžino 2250 metrov.

— **Slabo spanje.** Zdravnik: „Vaše zdravje se boljša. Ali spite dobro“? — Bolnik: „Ne posebno. Po noči in zjutraj spim prav dobro, samo popoldne nekaj ur ne morem spati.“

— **Resnično.** Ptujec: „Prosim, kje je najbližja pot do policijskega urada“? — Domačin: „Čemu bi se trudili tja; razbijte par oken in policija bode takoj tukaj“.

— **Kongres proti tuberkulozi** se je vršil te dni v Londonu. Na kongres je prišel tudi profesor Koch, in razložil svoja najnovejša odkritja o tuberkulozi.

Loterijske srečke.

V Lincu dne 10. avgusta t. l.: 35, 27, 53, 54, 26.
V Trstu dne 10. avgusta t. l.: 2, 10, 59, 69, 83.
V Pragi dne 14. avgusta t. l.: 90, 28, 42, 52, 25.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 16. avgusta 1901. Pšenica K 8.50 h, rž K 7.— h, ječmen K 6.40 h, oves K 7 50 h, ajda K 6.— h, proso K 6.50 h, turšica K 6.50 h, leča K 10.— h, fižol K 9.— h. Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

Vizitnice

priporoča

J Blasnik-ova tiskarna v Ljubljani.

100—300 gold. na mesec

zamorejo osebe vsakega stanu na vsakem kraju gotovo in pošteno brez kapitala in zgube zaslužiti z prodajo postavno dovoljenih državnih papirjov in srčk.

Ponudbe sprejme **Ludwig Oesterreicher,** Deutsche Gasse 8 Budapest. (2—10)

20

Da se zamore ceni bazarski ali tržni robi v okom priti, me je ena največjih švicarskih tovarn za uro pooblastila tako dolgo, da je kaj zaloge, kot reklamo, žepne ure prav fino izdelane skoraj **zastonj** prodajati. (9—15)

K vsaki uri se dobi usnjati tok in novoizumljeno pomanjšalno zrcalo **zastonj.**

K vsaki uri se dobi usnjati tok in novoizumljeno pomanjšalno zrcalo **zastonj.**

gld. 2·10 nikelnasta anker-remont. žepna ura s posrebernjeno francosko verižico in tokom.

gld. 4·20 prava srebrna remont ura s posrebrnjeno amor. žepno verižico in tokom.

gld. 4·70 prava srebrna remont. ura za dame s posrebrnjeno angleško verižico in tokom.

gld. 11·— prava 14karat zlata remont. žepna ura v lepi baržunasti škatulji in elegantno verižico.

Za vsako uro se jamči 3 leta.

Nepovoljne se zamenja ali denar nazaj pošlje, torej brez rizike. — Tem enaka naznanila so ponarejena. — Pošilja se proti gotovini ali po povzetju.

E. Holzer

tovarniška zaloga ur in zlatnine na debelo.

Založnik avstrijske c. kr. uradniške zveze itd.

Krakovo, Stradon 18.

Avstrijsko.

Ilustrovani ceniki zastonj in franko.

Agentje se sprejmejo.

Odgovorni urednik: **August Pucihar.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**